

Nr 148.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bidrag av postmedel till centralkassan för postpersonalens fackliga och ekonomiska sammanslutningar m. m.; given Stockholms slott den 14 mars 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Lübeck.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Departementschefen, statsrådet Lübeck anför:

1:o)

Med anledning av Kungl. Maj:ts framställning i ämnet, medgav nästlidet års riksdag, att till centralkassan för postpersonalens fackliga och ekonomiska sammanslutningar finge av postmedel utbetalas ett bidrag av 1,000 kronor att användas till understöd och utveckling av kassans verksamhet.

Nämnda kassa har tillkommit för att underlätta uppbörden av de medel, som skola erläggas av medlemmarna i föreningar och andra sammanslutningar

Bidrag av postmedel till centralkassan för postpersonalens fackliga och ekonomiska sammanslutningar.

bland postverkets personal av facklig art eller för sjuk- och begravningshjälp, skatteinbetalning m. m. Kassan ombesörjer för de till densamma anslutna föreningarnas räkning inkassering av medlemsavgifter, livförsäkringspremier, avgifter till sjuk- och begravningskassor samt medel för skattebetalning m. m. och fördelar indrivna medel till de olika föreningarna. Kassans verksamhet sedd i sammanhang med det arbete, som de särskilda sammanslutningarna utföra, är sålunda närmast att jämställa med verksamheten hos s. k. intressekontor.

Såsom ersättning för sitt arbete uppbär kassan vissa avgifter från de anslutna föreningarna. Emellertid hava de medel, som på detta sätt erhållits, visat sig icke förslå till betäckande av kassans utgifter. Det belopp, varmed jämlikt nästlidet års riksdags beslut postverket ägde bidraga till kassans verksamhet, var beräknat med ledning därav, att kassans stat för år 1922 utvisat en brist av 700 kronor.

Styrelsen
för central-
kassan.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har centralkassans styrelse nu anhållit om ytterligare understöd av postmedel för kassans verksamhet.

I denna skrift har framhållits bland annat följande:

Genom att så gott som alla postpersonalens organisationer vore anslutna till centralkassan vore praktiskt taget alla posttjänstemän delägare i densamma. Frånsett de fackliga huvudorganisationerna, Posttjänstemännens förening och Svenska postmannaförbundet, vore de anslutna föreningarna huvudsakligen självhjälpsföreningar såsom sjuk- och begravningskassor samt försäkrings- och understödsföreningar; en särskild ställning bland dessa in-toge Stockholms posttjänstemäns skatteinbetalningskassa, vilken för närvarande räknade nära 900 medlemmar.

Från och med april månad år 1923 funnes inom kassan en sparbanksavdelning för uppsamling av sparmedel för medlemmarnas räkning, vilka medel varje månad insattes å vederbörandes konto i postsparbanken. Å vissa orter, där skattekassor ej funnes, använde sig tjänstemännen av denna avdelning för avsättning av medel till skattebetalning.

De penningbelopp, som genom centralkassan inkasserats, hade under år 1922 uppgått till 662,000 kronor. Omslutningen för år 1923 väntades bliva 593,000 kronor. Av dessa belopp utgjorde de till skattebetalning avsedda medlen ojämförligt största delen, eller respektive omkring 425,600 och 319,600 kronor.

Sedan sparbanksavdelningen tillkommit i april månad 1923, hade såsom sparmedel inkasserats omkring 21,800 kronor.

Oaktat de avgifter, som föreningarna erlade till centralkassan, kunde synas tämligen obetydliga — de utginge för år 1923 med 32 eller 48 öre för år och föreningsmedlem, allteftersom inkassering verkställdes en gång i kvartalet eller oftare — bleve de dock för föreningarna rätt betungande. Då dessa avgifter utgjorde centralkassans huvudsakliga inkomster, vore kassan givetvis för sin verksamhet beroende av föreningarnas förmåga att betala avgifterna. Dessa kunde därför icke sättas så höga, att organisationerna funne det lämpligare att ordna inkasseringen på annat sätt.

Med bibehållande av de för år 1923 gällande avgifterna skulle dessa tillföra kassan en inkomst av 3,200 kronor. Lades härtill ett belopp om högst 100 kronor, utgörande ränta å medel för amortering av lån i civilstatens änke- och pupillkassa, vilka medel, i motsats mot övriga inkasserade belopp, under viss tid förvaltades av kassan, komme sammanlagda inkomsterna för år 1924 att uppgå till 3,300 kronor. Utgifterna för samma år beräknades

till 4,480 kronor, vadan en brist av över 1,100 kronor med säkerhet komme att uppstå, vilken endast till någon del kunde täckas av det för år 1923 erhållna bidraget av postmedel. Allenast med svårighet syntes därför verksamheten kunna uppehållas i sin förutvarande utsträckning.

Under återopande av det betydelsefulla för staten såsom arbetsgivare i kassans strävanden att skapa en ordnad ekonomi för tjänstemännen och med hänvisning till kassans verksamhet i fråga om skattebetalningen har kassans styrelse därför hemställt om ett anslag för år 1924 av 1,000 kronor.

Till följd av remiss har generalpoststyrelsen den 18 december 1923 avgivit utlåtande i ärendet och därvid under återopande av uttalandena i den styrelsens skrivelse, som föranledde proposition i ämnet till 1923 års riksdag, förklarat sig på det livligaste tillstyrka framställningen i fråga.

General-
poststyrelsen.

Statskontoret har i yttrande den 15 februari 1924 förklarat sig icke hava något att erinra mot bifall till kassans hemställan.

Statskontoret.

Ehuru den verksamhet, som bedrivs av centralkassan för postpersonalens fackliga och ekonomiska sammanslutningar, indirekt kan vara till nytta för staten, torde den dock i första hand och alldeles övervägande tillgodose vederbörande postmannasammanslutningars och därmed de enskilda tjänstemännens intressen, varför de med verksamheten förbundna kostnaderna givetvis böra bestridas av dessa. Det vill också synas, som om den centralisering av uppbörderna av olika slag av avgifter, som inträtt i och med kassans tillkomst, borde kunna i sig innebära ett enklare och följaktligen billigare inkasseringsförfarande, som för de anslutna föreningarnas del ur ekonomisk synpunkt fullt motiverar centraliseringens bibehållande.

Departements-
chefen.

Det torde emellertid vara lämpligt, att kassan under de första åren av sin tillvaro och till dess det visat sig, huruvida den från personalsammanslutningarnas sida varaktigt vinner den tillslutning och det intresse, som erfordras för en framgångsrik verksamhet, erhåller något stöd av statsmakterna. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att kassan ännu en gång kommer i åtnjutande av ett anslag av postmedel. Mot det ifrågasatta beloppet, 1,000 kronor, torde, med hänsyn till vad som upplysts angående kassans ekonomi under innevarande år, intet vara att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till centralkassan för postpersonalens fackliga och ekonomiska sammanslutningar må av postmedel utbetalas ett bidrag av 1,000 kronor, att användas till understöd och utveckling av kassans verksamhet.

2:o)

I skrivelse den 8 november 1923 med förslag till stat för telegrafverkets driftkostnader år 1924 har telegrafstyrelsen, bland annat, anhållit om be- myndigande att av telegrafmedel disponera visst belopp att i form av räntefritt lån tillhandahållas telegraftjänstemännens skatteinbetalningskassa i Stockholm.

Räntefri för-
sträckning
att telegraf-
tjänste-
männens
skatteinbetal-
ningskassa
i Stockholm.

Telegraf-
styrelsen.

Telegrafstyrelsen har därvid anfört följande:

»Å vissa orter hava telegrafverkets tjänstemän bildat s. k. skattekassor, vilka hava till uppgift att åstadkomma en jämn fördelning av sina medlemmars utgifter för skatt. För sådant ändamål utkvitterar skattekassan vid avlöningstillfällena för varje sin medlem visst, efter storleken av hans skatt avpassat belopp och verkställer därmed skattebetalningen å uppboordsstämorna.

Sådana kassor finnas i Stockholm, Göteborg, Krylbo, Malmö, Norrköping, Nässjö och Örebro. Dessutom äro ett mindretal av telegrafverkets tjänstemän medlemmar i mera allmänna dylika sammanslutningar i Gävle, Norberg och Umeå.

Den mest betydande skattekassan är den i Stockholm, som har 323 medlemmar och som under tiden $\frac{1}{10}$ 1922– $\frac{30}{9}$ 1923 förmedlat inbetalning av skatt till ett belopp av omkring 112,000 kronor. I andra rummet kommer kassan i Göteborg, som började sin verksamhet i januari 1923 och under de tre första kvartalen av nämnda år inbetalt kommunalskattebelopp å sammanlagt cirka 21,000 kronor samt innan årets slut kommer att likvidera kronoskatt till ett belopp av cirka 15,000 kronor. Av de övriga kassorna är skattekassan i Malmö den främsta med 73 medlemmar och ett inbetalt skattebelopp under tiden $\frac{1}{10}$ 1922– $\frac{30}{9}$ 1923 av något över 31,000 kronor.

Utom det avdrag å avlöningarna, vilket sker för skattekassornas räkning, hava telegrafverkets avlöningskassor att innehålla sådana avlöningsbelopp, för vilka förordnande om införsel meddelats. Det senare är förenat med större besvär för avlöningskassorna än dessas mellanhavande med skatte-kassorna, vilket i allmänhet regleras på en gång i sammanhang med avlöningarnas utbetalande. Där införsel äger rum i endast ringa omfattning, är emellertid intet vidare att säga därom. Men då, såsom på sina håll är fallet med vissa tjänstemannagrupper, införsel förekommer i sådan omfattning, att de former för skattens erläggande, som borde vara regel, i stället utgöra undantag, kan telegrafstyrelsen icke underlåta att ingripa till reglerande av detta förhållande. Styrelsen syftar härvid närmast på telefonisterna i Stockholm och Göteborg samt linjepersonalen, företrädesvis den veckoavlönade, inom några av linjedistrikten. För den sistnämnda personalen synes införseln, som särskilt i Göteborg går till betydande belopp, vara orsakad av den under en del av år 1922 inträffade linjearbetarstrejken inom vissa delar av landet. Det kan därför tänkas att, vad denna personal beträffar, saken är av övergående natur. I varje fall måste förhållandena, vad denna personalgrupp angår, göras till föremål för fortsatt utredning, innan något vidare åtgöres.

Telefonisterna i Stockholm och Göteborg äro uti ifrågavarande hänseende sins emellan ungefär likställda. Men då den åtgärd, styrelsen har för avsikt att föreslå, är en försöksanordning, anser styrelsen densamma böra omfatta endast telefonstationen å endera av dessa orter och då lämpligast Stockholms telefonstation. Av praktiska skäl synes försöket emellertid böra utsträckas att avse jämväl de linjearbetare inom fjärde linjedistriktet, som lyfta sin avlöning i Stockholm, helst införseln för dem rör sig om jämförelsevis mindre betydande belopp.

Å telefonstationen i Stockholm hava under tiden $\frac{1}{10}$ 1922– $\frac{30}{9}$ 1923 på grund av införsel utbetalats cirka 97,500 kronor och vid distriktskassan därstädes cirka 26,500 kronor. För närvarande inneligga å telefonstationen icke klarerade införselbevis till ett belopp av cirka 22,500 kronor och i distriktskassan till ett belopp av cirka 10,500 kronor.

Riksdagen har vid flera tillfällen (riksdagens skrivelser nr 479 år 1918

och nr 167 år 1921) uttalat sig för att staten skulle genom förvaltningsbidrag eller annan liknande åtgärd uppmuntra organisationer, vilka avse att främja skatteinbetalning. Staten har i förevarande fall ett dubbelt intresse att tillvarata såsom dels skatteemottagare och dels arbetsgivare. Arbetsgivare inom enskilda företag, i synnerhet större dylika, hava ofta funnit det vara med sin fördel förenligt att vidtaga anstalter för ordnandet av personalens skattebetalning.

Något förvaltningsbidrag förutsättes emellertid icke för telegrafverkets personals skattekonton i Stockholm, vars medlemmar själva betala förvaltningskostnaden genom erläggande av en mindre årsavgift, utan kassans styrelse har tänkt sig, att telegrafstyrelsen skulle räntefritt försträcka kassan medel, varigenom densamma skulle sättas i tillfälle att övertaga betalningskyldigheten beträffande de införselbevis, som *nu* ligga i telefonstationens avlöningskassa, mot det att vederbörande befattningshavare inginge såsom medlem i skattekontot. Huvudvikten ligger nämligen på att få in dessa befattningshavare i skattekontot och därmed befria stationens avlöningskassa från det tidsödande arbetet, som föranledes av införsel i deras löner. För befattningshavarna själva måste detta även vara en given fördel. I fråga om införsel beror det på utmätningsmannen, huru mycket som skall innehållas. Den ena månaden kan det vara mer, den andra mindre. Olika utmätningsmän kunna hava olika uppfattning om vad befattningshavaren behöver till sitt underhåll. Skattekontot åter innehåller i normala fall vid månadsavlöning $\frac{1}{12}$ av hela skattebeloppet varje månad och vid veckoavlöning $\frac{1}{52}$ av hela skattebeloppet varje vecka. Då nu restförda skatter tillkomma, måste visserligen ett större belopp per månad respektive vecka innehållas av avlöningen, men utgiften för skatt blir i allt fall jämnt fördelad under hela året, och för nya skatter befrias befattningshavaren från böter, vilka eljest utgöra 3 % å 6 % å skattebeloppet. Om styrelsen sättes i tillfälle att lämna skattekontot ett lån till belopp ungefärligen motsvarande de nu ineliggande införselbevisen, bör såsom villkor därför fordras, att skattekontot skall av utfallande avlöningar innehålla så stor del, att kassan inom viss av styrelsen fastställd tid kan återbetala de av styrelsen förskottrade medlen.

För de medel, som styrelsen i skattekontot har om händer, äro vissa garantier stipulerade i stadgarna för kassan. Enligt dessa utses vid årsammansättandet, förutom en av fem ledamöter bestående styrelse för kassan, sex kontrollanter, vilka hava till åliggande att, efter fördelning av arbetet sinsemellan, två åt gången övervaka att från kassans medlemmar uppburna medel i behörig ordning bliva omedelbart av kassören insatta å kassans bankräkning, och fordras för uttag å denna, att uttagningskvittot förutom av kassören är påtecknat av ordföranden eller vice ordföranden eller vid förfall för båda dessa av två andra utav styrelsens medlemmar. Utöver vad stadgarna sålunda innehålla torde telegrafstyrelsen böra förbehålla sig rätt att, när helst styrelsen så önskar, taga del av kassans räkenskaper och bankkonton.

Därest befattningshavare avlider eller lämnar styrelsens tjänst, innan skattekontot hunnit genom innehållning å hans avlöning återbekomma vad den med anlitande av de utav telegrafstyrelsen förskottrade medlen utbetalat för den avlidne eller avgångne, torde i regel skattekontots fordran hos den avlidne eller avgångne dock kunna betalas medelst den ej utbetalda lönen för sista tiden och vid dödsfall genom innehållande av begravningshjälpen. I den mån så icke kan ske, torde det få bero på telegrafstyrelsen att bereda kassan tillfälle att täcka sin förlust genom att tillgodogjuta den räntefria försträckningen under något längre tid än eljest skulle erfordrats.»

På grund av vad sålunda anförts har telegrafstyrelsen hemställt, att styrelsen måtte av tillgängliga medel få disponera ett belopp av högst 35,000 kronor att i form av räntefritt lån tillhandahållas telegraftjänstemännens skatteinbetalningskassa i Stockholm för underlättande av kassans uppgift att ordna skattebetalningen för den telegrafverkets personal, som är skattskyldig i Stockholm eller närliggande kommuner.

Departements-
chefen.

Den verksamhet, som bedrivs av de av telegraftjänstemännen inrättade skattekassorna, är givetvis av intresse för staten såsom skattetagare men är framför allt av betydelse därutinnan, att den skapar möjligheter till ett bättre ordnande av särskilt de smärre inkomsttagarnas ekonomi. Såsom telegrafstyrelsen framhållit är anordnandet av sådana kassor emellertid fördelaktigt jämväl ur den synpunkten, att det tidsödande arbete, som orsakas vederbörande avlöningskassor genom den beträffande vissa tjänstemannagrupper i stor utsträckning förekommande införseln i lön för ogulden skatt, alltmera bortfaller, i den mån skattekassorna vinna anslutning bland personalen. Telegrafstyrelsens förslag att åtminstone försöksvis bereda något stöd från statsmakternas sida åt skattekassornas strävanden synes sålunda värt beaktande.

Något direkt anslag till skattekassornas verksamhet är nu icke ifrågasatt, utan avser den av telegrafstyrelsen gjorda framställningen allenast lämnande av räntefri försträckning till skattekassan i Stockholm. Enligt vad jag från telegrafstyrelsen inhämtat, är det avsett att för försträckningen anlita medel av kassaförlaget.

Givetvis måste det tillses, att telegrafstyrelsen erhåller möjlighet till kontroll över användningen av ifrågakommande försträckning. Att fastställa de närmare föreskrifterna härutinnan ävensom övriga villkor för försträcknings åtnjutande torde emellertid böra överlätas åt telegrafstyrelsen.

Mot det av styrelsen föreslagna försträckningsbeloppet, 35,000 kronor, vilket är bestämt med hänsyn till för närvarande i vederbörande avlöningskassor ineliggande införselbevis, synes intet vara att erinra

På grund av vad ovan anförts och med hänsyn till att riksdagen vid olika tillfällen uttalat sig för att staten skulle på något sätt lämna sitt stöd åt organisationer, som i likhet med de här ifrågavarande hava till uppgift att främja skatteinbetalning, anser jag mig böra tillstyrka telegrafstyrelsens förslag.

Då frågan emellertid synes böra underställas riksdagens prövning, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att telegrafstyrelsen må av tillgängliga medel disponera ett belopp av högst 35,000 kronor att i form av räntefritt lån tillhandahållas telegraftjänstemännens skatteinbetalningskassa i Stockholm.

Till vad departementschefen under punkterna 1:o) och 2:o) hemställt, vari statsrådets övriga ledamöter instämna, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.
